

ΤΑΞΗ: 3^η ΤΑΞΗ ΕΠΑ.Λ.

ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ/ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Ημερομηνία: Δευτέρα 2 Απριλίου 2018

Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

I. Μη Λογοτεχνικό Κείμενο Τα παιδιά του πολέμου

«Όλα καταπράσινα, ήσαν πρώτα. Μαύρες τώρα οι τρύπες από τις γαλαρίες». Το παλιό αυτό τραγούδι των Άλπεων, θα μπορούσαν να το ψελλίζουν και σήμερα τα παιδιά των εμπόλεμων περιοχών, παίζοντας ανάμεσα στα συντρίμια και σε διασταυρούμενα πυρά, μέχρι να ακρωτηριαστούν ή ακόμη και να χάσουν την ζωή τους.

Σήμερα στον κόσμο μετράμε περισσότερα από 86,7 εκατομμύρια παιδιά κάτω των 7 ετών, που έχουν περάσει ολόκληρη την ζωή τους σε ζώνες συγκρούσεων, σύμφωνα με τα στοιχεία της Unicef. Εκατομμύρια παιδιά σχοινοβατούν ανάμεσα στην ζωή και στο θάνατο, στις εμπόλεμες περιοχές του πλανήτη. Ο πόλεμος παραβιάζει τα δικαιώματα των παιδιών: το δικαίωμα στην ζωή, στην οικογενειακή ενότητα, στην υγεία και στην εκπαίδευση, στην προστασία από τη βία και την κακομεταχείριση. Η Graca Machel τονίζει πως τα παιδιά που έχουν χάσει την παιδική τους ηλικία εξαιτίας των πολέμων, δεν πρέπει να χάσουν και το μέλλον τους. [...]

Τα βλέμματά μας τα τελευταία 5 χρόνια -είτε λόγω γειννίαςσης, είτε λόγω προβολής από τα ΜΜΕ- είναι στραμμένα στον εμφύλιο πόλεμο που μαίνεται στη Συρία. [...] Ο Πολιτισμός μας ανέχεται όσα συμβαίνουν στον εμφύλιο της Συρίας και εθελουφλεί προκλητικά για το εάν τα κύρια θύματα αυτού του πολέμου είναι τα παιδιά. Τα παιδιά που αδυνατούν να καταλάβουν τι είναι αυτό που οδήγησε στον άγριο αυτόν πόλεμο, και για ποιο λόγο να βιώνουν τη φρίκη του στο μεγαλείο της! Πολλά από αυτά γεννήθηκαν μέσα στον πόλεμο και έμαθαν πως με τη βία κατακτώνται όσα θέλουμε. Η επιθετική συμπεριφορά των μαθητών στα σχολεία της Συρίας, σε ορισμένες περιπτώσεις, επιβεβαιώνει την πιο πάνω θέση. Για τα παιδιά αυτά το φαινόμενο του πολέμου παύει να γίνεται κατανοητό ως απαράδεκτο φαινόμενο και γίνεται αντιληπτό ως συνέχιση της ζωής με άλλα μέσα.

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2018
Β' ΦΑΣΗ**E_3.Nλ3Γ(ε)**

Τα ακρωτηριασμένα, ψυχικά και σωματικά, παιδιά μετατρέπονται σε μη ενεργούς πολίτες του αύριο, στερούμενα εκπαίδευσης, αφού εγκαταλείπουν το σχολείο, επειδή ούτε εκεί αισθάνονται ασφάλεια, με ό,τι συνέπειες έχει αυτό για την ζωή τους. Η ζημιά που προκαλείται είναι σοβαρή και αμετάκλητη. Μια ολοκληρω γενιά κινδυνεύει να χαθεί. Έχει αλλάξει η ζωή τους, η καθημερινότητά τους. Το πρόσωπό τους έχει σκληρύνει. Πρόσωπο ενήλικα σε κορμί παιδικό. Έχοντας, λοιπόν, ζήσει τις φρικαλεότητες του πολέμου από μικρή ηλικία, θα τους είναι δύσκολο να στείλουν μήνυμα ειρήνης και ασφάλειας στις μελλοντικές γενιές ή να κατευνάσουν το μίσος τους για την πλευρά που σκότωσε τους αγαπημένους τους ανθρώπους και για τα πυρά της που έγιναν η αιτία του ακρωτηριασμού τους.

Στην «κανονικότητα» του πολέμου εντάσσονται και οι ωμότητες και οι φρικαλεότητες εις βάρος των παιδιών. Πολλά από αυτά φανατίζονται και στρατολογούνται στον πόλεμο και εξαναγκάζονται να δουν ή ακόμα και να διαπράξουν βάρβαρες πράξεις, ενώ άλλα τα οδηγούν στην πορνεία ή στα σκλαβοπάζαρα, στα βασανιστήρια ή χρησιμοποιούνται ως «ανθρώπινες ασπίδες» σε περιοχές που έχουν ναρκοθετηθεί. Έχουν καταγραφεί ακόμα και εκτελέσεις παιδιών, από τους φονταμενταλιστές¹ του ISIS², μετά από συνοπτικές διαδικασίες, επειδή τους καταλογίστηκε η ευθύνη της συνέργειάς τους με την αντίπαλη πλευρά. [...]

Η φρίκη του πολέμου εξαναγκάσε 1.8 εκατομμύρια παιδιά να εγκαταλείψουν τη χώρα τους, για να γλιτώσουν τη ζωή τους από τις συγκρούσεις. Και ενός κακού μύρια έπονται. Τα παιδιά ως ευάλωτη κοινωνική ομάδα και για αυτό εύκολη λεία των εμπόρων σαρκός και των εγκληματικών οργανώσεων, εξωθούνται σε διάφορες μορφές δουλείας (πορνεία, αγροτικές εργασίες, οικιακές υπηρεσίες, επαιτεία). Πιο ευάλωτα στην εκμετάλλευση αυτή και συγκριτικά πολύ πιο εύκολα θύματα είναι τα «ασυνόδευτα παιδιά», τα οποία αναζητούν άσυλο στις χώρες της Δύσης. Αρκετά από αυτά εξαφανίζονται, χωρίς οι Αρχές και οι Υπηρεσίες να μπορούν να τα εντοπίσουν. Παιδιά «χωρίς ταυτότητα» οδηγούνται σε μια άλλη κόλαση. [...]

Το να ευχηθούμε να σταματήσει ο πόλεμος στη Συρία, είναι κάτι εύκολο. Το να πιέσουμε -ο καθένας με τον τρόπο του- να σταματήσει ο πόλεμος, θέλει από το περίσσειμα της καρδιάς μας. «Το ότι δεν συμβαίνει εδώ, δεν σημαίνει ότι δεν γίνεται στον κόσμο», είναι η μεγάλη αλήθεια – σύνθημα της Οργάνωσης Save the Children. Ο Salaman (ORG) μας στέλνει ευοίωνα μήνυμα: «Δεν είναι αργά για τα παιδιά της Συρίας. Συνεχίζουν να έχουν ελπίδα για μια ζωή με αξιοπρέπεια και ευκαιρίες. Εξακολουθούν να κάνουν όνειρα για την ειρήνη και την ευκαιρία να τα εκπληρώσουν».

Δρ. Πολύβιος Πρόδρομος, Γιώργος Γιοβάνης, www.alfavita.gr
(ελαφρώς διασκευασμένο)

¹ φονταμενταλισμός: τάση για επιστροφή στις πηγές της θρησκείας, θρησκευτικός φανατισμός.

² ISIS: ενεργή τζιχαντιστική τρομοκρατική οργάνωση του Ιράκ και της Συρίας.

1^η Δραστηριότητα

- I. Το παραπάνω κείμενο δημοσιεύτηκε στο διαδίκτυο. Να ενημερώσετε τους συμμαθητές σας για το περιεχόμενό του συντάσσοντας ένα κείμενο 100- 120 λέξεων, όπου θα το παρουσιάζετε περιληπτικά.

Μονάδες 10

- II. Στη δεύτερη (2η) παράγραφο του κειμένου: «Σήμερα στον κόσμο... το μέλλον τους.» χρησιμοποιείται ως τρόπος πειθούς η επίκληση στη λογική και ως μέσα πειθούς αξιοποιούνται τα τεκμήρια. Να βρείτε δύο (2) διαφορετικά τεκμήρια κάνοντας αντίστοιχες αναφορές στο κείμενο.

Μονάδες 5**2η Δραστηριότητα**

- I. Να εντοπίσετε και να καταγράψετε τους δύο (2) τρόπους ανάπτυξης που αξιοποιούνται στην έκτη (6η) παράγραφο του κειμένου: «Η φρίκη του πολέμου... μια άλλη κόλαση».

Μονάδες 5

- II. Να ξαναγράψετε τις παρακάτω φράσεις αντικαθιστώντας τις υπογραμμισμένες λέξεις με άλλες ανώνυμες και κάνοντας τις αναγκαίες αλλαγές στο γραμματικό τύπο:

- α. Ο πόλεμος παραβιάζει τα δικαιώματα των παιδιών...
β. ... θέλει από το περίσσειμα της καρδιάς μας...
γ. ... επειδή ούτε εκεί αισθάνονται ασφάλεια...
δ. Ο Salaman (ORG), μας στέλνει ευοίωνα μήνυμα...

Μονάδες 4

- III. Να αιτιολογήσετε τη χρήση των εισαγωγικών στις παρακάτω περιπτώσεις:

- α. Στην «κανονικότητα» του πολέμου εντάσσονται και οι ωμότητες και οι φρικαλεότητες εις βάρος των παιδιών. (5^η παράγραφος)
β. ....ως «ανθρώπινες ασπίδες» σε περιοχές που έχουν ναρκοθετηθεί... (5^η παράγραφος)
γ. «Το ότι δεν συμβαίνει εδώ, δεν σημαίνει ότι δεν γίνεται στον κόσμο», είναι η μεγάλη αλήθεια – σύνθημα της Οργάνωσης Save the Children. (7^η παράγραφος)

Μονάδες 6

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2018
Β' ΦΑΣΗ

Ε_3.Νλ3Γ(ε)

3^η Δραστηριότητα

Στο πλαίσιο εκδηλώσεων που πραγματοποιεί το σχολείο σας με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Ειρήνης εκφωνείτε ομιλία. Σε αυτήν παρουσιάζετε τα αίτια πρόκλησης πολέμων στη σύγχρονη εποχή καθώς και τους τρόπους με τους οποίους θα ήταν εφικτό να επικρατήσει το ειρηνικό κλίμα σε όλον τον κόσμο.

Το κείμενο του προσχεδιασμένου προφορικού λόγου σας να έχει έκταση 200- 250 λέξεις.

Μονάδες 20**II. Λογοτεχνικό Κείμενο****Γιάννη Ρίτσου**
«Ειρήνη»

Τ' όνειρο του παιδιού είναι η ειρήνη.

Τ' όνειρο της μάνας είναι η ειρήνη.

*Τα λόγια της αγάπης κάτω απ' τα δέντρα,
είναι η ειρήνη.*

*Ο πατέρας που γυρνάει τ' απόβραδο μ' ένα φαρδύ χαμόγελο στα μάτια
μ' ένα ζεμπίλι¹ στα χέρια του γεμάτο φρούτα
κ' οι σταγόνες του ιδρώτα στο μέτωπό του
είναι όπως οι σταγόνες του σταμνιού που παγώνει το νερό στο παράθυρο,
είναι η ειρήνη.*

*Όταν οι ουλές απ' τις λαβωματιές κλείνουν στο πρόσωπο του κόσμου
και μες στους λάκκους που 'σκαψαν οι οβίδες φυτεύουμε δέντρα
και στις καρδιές που 'καψε η πυρκαϊά δένει τα πρώτα της μπουμπούκια η ελπίδα
κ' οι νεκροί μπορούν να γείρουν στο πλευρό τους και να κοιμηθούν δίχως παράπονο
ξέροντας πως δεν πήγε το αίμα τους του κάκου,
είναι η ειρήνη.*

*Ειρήνη είναι η μυρωδιά του φαγητού το βράδι,
τότε που το σταμάτημα του αυτοκίνητου στο δρόμο δεν είναι φόβος,
τότε που το χτύπημα στην πόρτα σημαίνει φίλος,
και το άνοιγμα του παράθυρου κάθε ώρα σημαίνει ουρανός
γιορτάζοντας τα μάτια μας με τις μακρινές καμπάνες των χρωμάτων του,
είναι η ειρήνη.*

¹ ζεμπίλι: μεγάλος ανοιχτός σάκος από ψάθα, ύφασμα, δέρμα ή δίχτυ με δυο λαβές στα πλάγια (για ψώνια).

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2018
Β' ΦΑΣΗ

Ε_3.Νλ3Γ(ε)

*Ειρήνη είναι ένα ποτήρι ζεστό γάλα κ' ένα βιβλίο μπροστά στο παιδί που ζυπνάει.
Τότε που τα στάχυα γέρνουν τόνα στ' άλλο λέγοντας: το φως το φως, το φως,
και ξεχειλάει η στεφάνη του ορίζοντα φως
είναι η ειρήνη.*

*Τότε που οι φυλακές επισκευάζονται να γίνουν βιβλιοθήκες,
τότε που ένα τραγούδι ανεβαίνει από κατώφλι σε κατώφλι τη νύχτα
τότε που τ' ανοιξιάτικο φεγγάρι βγαίνει απ' το σύγνεφο
όπως βγαίνει απ' το κουρείο της συνοικίας φρεσκοζυρισμένος ο εργάτης το Σαββατόβραδο
είναι η ειρήνη.*

*Τότε που η μέρα που πέρασε
δεν είναι μια μέρα που χάθηκε
μα είναι η ρίζα που ανεβάζει τα φύλλα της χαράς μέσα στο βράδι
κ' είναι μια κερδισμένη μέρα κ' ένας δίκαιος ύπνος
τότε που νιώθεις πάλι ο ήλιος να δένει βιαστικά τα κορδόνια του
να κυνηγήσει τη λύπη απ' τις γωνιές του χρόνου
είναι η ειρήνη.*

*Ειρήνη είναι οι θημωνιές των αχτίνων στους κάμπους του καλοκαιριού
είναι τ' αλφαβητάρι της καλοσύνης στα γόνατα της αυγής.
Όταν λες: αδελφέ μου — όταν λέμε: αύριο θα χτίσουμε
όταν χτίζουμε και τραγουδάμε
είναι η ειρήνη.*

*Τότε που ο θάνατος πιάνει λίγο τόπο στην καρδιά
κ' οι καμινάδες δείχνουν με σίγουρα δάχτυλα την ευτυχία,
τότε που το μεγάλο γαρύφαλλο του δειλινού
το ίδιο μπορεί να το μυρίσει ο ποιητής κι ο προλετάριος
είναι η ειρήνη.*

*Η ειρήνη είναι τα σφιγμένα χέρια των ανθρώπων
είναι το ζεστό ψωμί στο τραπέζι του κόσμου
είναι το χαμόγελο της μάνας.
Μονάχα αυτό.*

*Τίποτ' άλλο δεν είναι η ειρήνη.
Και τ' αλέτρια που χαράζουν βαθειές αυλακιές σ' όλη τη γης
ένα όνομα μονάχα γράφουν:
Ειρήνη. Τίποτ' άλλο. Ειρήνη.*

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2018
Β' ΦΑΣΗ

Ε_3.Νλ3Γ(ε)

*Πάνω στις ράγες των στίχων μου
το τραίνο που προχωρεί στο μέλλον
φορτωμένο στάρι και τριαντάφυλλα
είναι η ειρήνη.*

*Αδέρφια μου,
μες στην ειρήνη διάπλατα ανασαίνει
όλος ο κόσμος με όλα τα όνειρά του.
Δόστε τα χέρια, αδέρφια μου,
αυτό 'ναι η ειρήνη.²*

ΑΘΗΝΑ, Γενάρης 1953

Από τη συλλογή Αγρύπνια (1941-1953).

Γιάννης Ρίτσος, Ποιήματα 1930-1960, Β' τόμος, Εκδόσεις «Κέδρος», Αθήνα 1961.

1^η Δραστηριότητα

I. Στο ποίημα τονίζεται η αξία της ειρήνης σε όλες τις εκφάνσεις της καθημερινότητας. Να στοιχειοθετήσετε αυτήν την άποψη με αναφορές στο κείμενο. Να απαντήσετε σε μια παράγραφο 50- 60 λέξεων.

Μονάδες 10

II. Στην τελευταία στροφή ο ποιητής κλείνει με μια προτροπή προς τους αναγνώστες. Ποια είναι αυτή; Τι τους ζητεί να πράξουν;

Μονάδες 5

2^η Δραστηριότητα

I. Να εντοπίσετε στο ποίημα δύο (2) παρομοιώσεις, δύο (2) μεταφορές και μία (1) προσωποποίηση.

Μονάδες 5

II. Να εντάξετε το παραπάνω ποίημα στην παραδοσιακή ή τη μοντέρνα ποίηση. (μονάδες 02) Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας. (μονάδες 03)

Μονάδες 5

III. Ο ποιητής -μεταξύ άλλων- χρησιμοποιεί το α' πληθυντικό πρόσωπο. Να εντοπίσετε και να καταγράψετε δύο (2) σχετικά σημεία. (μονάδες 02) Να εξηγήσετε την επιλογή του αυτή. (μονάδες 03)

Μονάδες 5

² Έχει διατηρηθεί η ορθογραφία του ποιητή.

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2018
Β' ΦΑΣΗ

Ε_3.Νλ3Γ(ε)

3^η Δραστηριότητα

Με την ανάγνωση και διδασκαλία ποιημάτων όπως το παραπάνω, οι εκπαιδευτικοί αποσκοπούν να εμφυσήσουν στους μαθητές τους το αντιπολεμικό αίσθημα και να τους γαλουχήσουν με ιδανικά όπως η αλληλεγγύη κι ο σεβασμός. Μολαταύτα στο πλαίσιο του σχολείου καταγράφονται καθημερινά περιστατικά βίας μεταξύ συμμαθητών. Πού οφείλεται η επιθετικότητα παιδιών κι εφήβων στην εποχή μας; Να αναπτύξετε τις απόψεις σας σε μια παράγραφο 100- 150 λέξεων.

Μονάδες 20**Σας ευχόμαστε ΕΠΙΤΥΧΙΑ!!**